

УДК 351:347.132.15

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.1.5>

Потеряйко Сергій Петрович,

кандидат військових наук, доцент,

заступник начальника науково-організаційного відділу

Інституту державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СТРУКТУР ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

METHODOLOGICAL APPROACH TO ASSESSING OF ORGANIZATIONAL AND FUNCTIONAL STRUCTURES OF PUBLIC ADMINISTRATION BODIES IN CIVIL PROTECTION

У статті наведено методологічний підхід до оцінювання організаційно-функціональних структур органів державного управління у сфері цивільного захисту. Проведено аналіз законодавства сфери державного управління загалом, і цивільного захисту зокрема, попередніх наукових праць, обґрунтовано актуальність наукового завдання щодо пошуку методологічного підходу до оцінювання організаційно-функціональних структур органів державного управління у сфері цивільного захисту.

Проаналізовано структуру та функції єдиної державної системи цивільного захисту, запропоновано методологічний підхід до оцінювання організаційно-функціональних структур зазначеної системи, що передбачає виокремлення її складових частин із більш загального рівня управління до нижчого, встановлення особливостей їхнього функціонування, поділу на підсистеми відповідно до рівнів ієрархії та взаємозв'язків між складниками. Під час вивчення зв'язків між рівнями організаційно-функціональних структур, підсистемами, органами управління визначаються їхні властивості, упорядкованість та характер зв'язків, обсяги, зміст потоків інформації, що забезпечує опис структур, які досліджуються.

Подано зазначений підхід у вигляді схеми, що включає виконання певних кроків щодо оцінювання організаційно-функціональних структур єдиної державної системи цивільного захисту на декількох рівнях, зокрема на структурно-функціональному, організаційному та нормативно-правовому.

Розроблено процедуру оцінювання, що передбачає: визначення сукупності показників та критеріїв, що мають відповідати меті дослідження організаційно-функціональних структур єдиної державної системи цивільного захисту та її складників, вивчення їхніх характеристик на загальносистемному, системному й елементному рівнях.

Обґрунтовано доцільність використання програмних продуктів, інструментально-програмних комплексів та інтегрально-програмних середовищ, орієнтованих на розв'язання завдань аналізу і синтезу складних систем, що функціонують в умовах невизначеності та конфлікту, для розроблення структурних і прогнозних форм моделей організаційно-функціональних структур, оцінювання їхніх параметрів у поточний час.

Ключові слова: державне управління, єдина державна система цивільного захисту, надзвичайна ситуація, організаційно-функціональні структури, цивільний захист, органи державного управління.

The article presents a methodological approach to assessing of organizational and functional structures of public administration bodies in civil protection. Analysis of the legislation in the field of public administration in general and civil protection – in particular conducted by the author. Previous scientific works analyzes in article. Scientific task's relevance of finding a methodological approach to assessing of organizational and functional structures of public administration in civil protection is justified.

The article describes the methodological approach to assessing the organizational and functional structures of civil protection based on the analysis of the structure and functions of the unified state system of civil protection. Methodological approach involves separating system's components from a more general level of management to the lower and establishing the features of their operation, the division into subsystems according to the levels of hierarchy and relationships between components. When studying the relationships between the levels of organizational and functional structures, subsystems and bodies defines their properties, order and nature of relationships, volumes, content of information flows, which provides a description of the structures under study.

Presents this approach the scheme of implementation certain steps to assess the organizational and functional structures of a unified state system of civil protection at structural, functional, organizational and regulatory levels.

An evaluation the assessing procedures involves: determining a set of indicators and criteria that should meet the purpose of the study of organizational and functional structures of unified state system of civil protection and its components, studying their characteristics at the system-wide, system and elemental levels.

Is substantiated for the development of structural and predictive model's forms, assessing of their parameters at present, the expediency of using software products, tool and software complexes and integrated software environments focused on solving problems of analysis and synthesis of complex systems operating in conditions uncertainty and conflict.

Key words: public administration, unified state system of civil protection, emergency situation, organizational and functional structures, civil protection, public administration bodies.

Постановка проблеми. Дієва система державного управління, що є передумовою демократії в Україні, нині перебуває у стані перетворення. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474 схвалено Стратегію реформування державного управління України, метою якої є створення більш ефективної системи державного управління [1, р. I, абз. 4].

Водночас Урядом країни визнано, що нинішня система Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС) не має змоги в повному обсязі виконувати покладені на неї завдання з реалізації державної політики у сфері цивільного захисту (далі – ЦЗ) [2, абз. 1].

Зазначене підтверджується результатами практичної діяльності органів державного управління у сфері ЦЗ щодо провадження заходів із запобігання надзвичайним ситуаціям (далі – НС) та ефективного реагування на них, які частіше не відповідають вимогам сьогодення щодо гарантування необхідного рівня безпеки населення на сучасному етапі розвитку суспільства. Вказане свідчить про недосконалість структури державного управління загалом і єдиної державної системи цивільного захисту (далі – ЄДСЦЗ) зокрема. Отже, пошук методологічних підходів до оцінювання організаційно-функціональних структур (далі – ОФС) органів державного управління у сфері ЦЗ нині є актуальним науковим завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковим розвідкам щодо визначення ефективних заходів із підвищення дієвості системи державного управління присвячено низку наукових досліджень вітчизняних та закордонних учених у зазначеній галузі науки.

Концептуальні основи теорії управління розглянув В. Мухін, який зазначає, що для забезпечення процесу управління необхідно розробити механізм його реалізації. На думку автора, механізм управління – це середовище, у якому здійснюється управлінська діяльність. Отже, управління включає безпосередню управлінську діяльність і механізм її реалізації [3, с. 4].

В. Боделан визначив співвідношення між організаційною структурою державного управління та її функціями. Функції є визначальними щодо організаційної структури тому, що обґрунтовують необхідність елементів системи та її структуру загалом. Тобто взаємозв'язок організаційної і функціональної складових частин структури утворює ОФС, у якій наявний розподіл функцій як за її вертикаллю, так і за горизонталлю [4, с. 55].

Організаційно-функціональний напрям діяльності органів місцевого самоврядування

(далі – ОМС) в Україні схарактеризував П. Покаєв. Автор стверджує, що функціонування системи місцевого самоврядування являє собою узгоджену інтегративну взаємодію за горизонталлю й вертикаллю різних функціональних систем, порушення якої призводить до дестабілізації зазначеної системи та її руйнації [5, с. 184]. Учений обґрунтував організаційно-функціональні принципи та методи концепцій місцевого самоврядування, які можуть бути використані ОМС України [5, с. 185].

Р. Кравченко розглядає нинішню модель державного управління у НС як багаторівневу організаційну структуру у вигляді окремих, не об'єднаних в систему функцій, що виконуються органами державної влади, унаслідок чого зазначена структура не забезпечує повного й усебічного виконання покладених на неї завдань. Тому організаційна структура державного управління у сфері ЦЗ потребує вдосконалення [6, с. 13].

Інші погляди на структуру державного управління презентував С. Засулько. Учений розглядає державне управління як складну динамічну систему, функціонування якої характеризується багатьма параметрами, зокрема ієрархічною побудовою структури. Автор вважає, що з позиції організаційно-функціонального аналізу система державного управління ЦЗ є невіддільною складовою частиною державного управління загалом [7, с. 104].

Концептуальні засади трансформації ЄДСЦЗ на сучасному етапі розвитку схарактеризував О. Лещенко, який, зокрема, уточнив принципи її модернізації, а також запропонував оптимальні шляхи реформування системи ЦЗ України в нинішніх безпекових умовах і алгоритм дій щодо забезпечення процесу її модернізації [8, с. 4].

Н. Костенюк вважає, що ОФС ОМС мають забезпечувати їхню ефективну взаємодію з навколишнім середовищем та досягнення поставлених цілей. Водночас можна використовувати сукупність структур різних типів за умови, що загальна ОФС відповідає запитам суспільства [9, с. 114].

Нині система центральних органів виконавчої влади (далі – ЦОВВ), що утворюють функціональні підсистеми та спеціалізовані служби ЦЗ, зазнала трансформацій. Тому, вважає Н. Клименко, перетворення, що відбулися в системі ЦОВВ, свідчать про необхідність внесення відповідних змін до Положення про ЄДСЦЗ, зокрема щодо її структури [10, с. 100].

Отже, встановлено, що нині у вчених єдиної думки щодо комплексного оцінювання ОФС ЄДСЦЗ не сформовано, тому зазначена проблема потребує більш детального наукового дослідження.

Метою статті є обґрунтування методологічного підходу до оцінювання ОФС органів державного управління у сфері ЦЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нинішні підходи до оцінювання ЄДСЦЗ не забезпечують її комплексного вивчення, зокрема, унаслідок неналежної її ідентифікації як складної ОФС у зазначеній сфері.

З одного боку, необхідно мати досить універсальний науково-методичний апарат стосовно якоїсь окремої групи оцінювання, а з іншого – специфічні особливості та проблеми оцінювання ОФС потребують конкретного підходу в кожній окремій ситуації.

Вихід із цієї розбіжності полягає в тому, що процес оцінювання має формуватися на єдиній методологічній базі. Така методологічна основа дослідження складних систем загалом і ЄДСЦЗ зокрема передбачає низку послідовних взаємопов'язаних етапів.

Спочатку здійснюється виокремлення об'єкта з більш загального рівня об'єкта дослідження (ОФС ЄДСЦЗ) до нижчих рівнів (ОФС складових частин ЄДСЦЗ) та виявлення питань, пов'язаних із функціонуванням, поділом на підсистеми відповідно до рівнів ієрархії, функціональної підпорядкованості, функціональних ознак та призначення. Потім виявляються зв'язки між рівнями ОФС, підсистемами, органами управління, їхніми властивостями, їх упорядкованість, обсяги, зміст та потоки інформації, що необхідно для опису об'єкта, який досліджується. Водночас розглядаються обмеження (просторові, часові, матеріальні тощо), будується «дерево мети», прогнозуються результати, що очікуються.

Після цього вирішуються питання щодо формування мети для кожного рівня досліджень, обирається система критеріїв і показників відповідно до кожного рівня й елементів декомпозиції ОФС ЄДСЦЗ. Це дозволяє розробити альтернативи для досягнення мети та науково-методичний апарат дослідження.

У прикінцевій частині здійснюються обчислення показників за «елементами декомпозиції» та рівнями дослідження, аналізуються й узагальнюються результати, обчислюється узагальнений критерій відповідно до обраних альтернатив. Розробляються й оцінюються попередні рішення, порівнюються з результатами, що прогнозувалися, оцінюються побічні наслідки пухвалених рішень, корегуються остаточні рекомендації, а також визначаються можливі шляхи щодо їх реалізації.

Завдяки тому, що ОФС ЄДСЦЗ є надзвичайно складним об'єктом дослідження, науково-мето-

дичний апарат (див. рис. 1) може дати позитивний результат тільки на загальній методологічній основі.

Під виокремленням ОФС, наприклад, функціональної підсистеми ЄДСЦЗ, як об'єкта нижчого рівня в загальній її структурі розуміється знаходження загальних ознак організаційної структури, особливостей, що описують її відмінності, а також зв'язків за цілями та завданнями, взаємодії з іншими структурами. Під час вивчення ОФС ЄДСЦЗ доцільно виокремити декілька рівнів дослідження залежно від її побудови, функціонального призначення, етапів створення, становлення, функціонування (рис. 1, п. 1).

Залежно від призначення та побудови ЄДСЦЗ аналіз її ОФС здійснюється на декількох рівнях, зокрема на структурному, функціональному, організаційному та нормативно-правовому. Так, ОФС ЄДСЦЗ можна розглянути як ієрархію органів та пунктів управління, оснащених технічними засобами автоматизації, передачі даних з упорядкованими зв'язками та відношеннями між рівнями управління й органами функціональних і територіальних підсистем (рис. 1, п. 2) [11, pp. 7, 8].

З урахуванням організаційно-структурних відмінностей в ОФС, що досліджується, вивчаються її складові частини, зважаючи на взаємозв'язки між ними на ієрархічних рівнях підпорядкованості. Наприклад, ЄДСЦЗ структурно складається з функціональних та територіальних підсистем, що поділяються на органи управління та сили цивільного захисту. Отже, доцільно виокремлювати зазначені складові частини, вивчати їх на різних рівнях ієрархії (рис. 1, п. 3).

Дослідження ОФС на одному рівні без урахування глобальної мети вищої ланки управління та часткової мети нижчих ланок частіше призводить до помилок в ухваленні рішення за результатами дослідження. Тому вирішення того чи іншого питання потребує урахування зв'язків як у системі загалом, так і в її підсистемах. Ці зв'язки виявляються через «дерево мети», вхідні дані й обмеження, що погоджуються із загальною метою ОФС вищої ланки управління. «Дерево мети» будується шляхом визначення завдань органів управління кожної ланки ЄДСЦЗ, етапів їх функціонування за рівнями досліджень (рис. 1, п. 4). Наприклад, «дерево мети» ОФС можна побудувати за чотирма напрямками глобального керівництва у сфері ЦЗ.

«Дерево мети» ОФС охоплює заходи за напрямами, а саме: першого – щодо формування і реалізацію державної політики у сфері ЦЗ загалом; другого – щодо розвитку ЦЗ загалом і ЄДСЦЗ

Рис. 1. Схема науково-методичного апарату дослідження ОФС ЄДСЦЗ

зокрема, його всебічного забезпечення; третього – щодо функціонування ЄДСЦЗ за різними режимами, зокрема її переходу з режиму повсякденного функціонування на режими підвищеної готовності, НС та надзвичайного стану; четвертого – щодо управління ЄДСЦЗ загалом і його складовими частинами зокрема.

У процесі досліджень вибірка вхідних даних та її перевірка мають відповідати рівням декомпозиції ОФС ЄДСЦЗ, на яких досліджується вказана структура або її складові частини, зокрема органи, пункти та засоби управління на структурному, функціональному, організаційному та нормативно-правовому рівнях, а також забезпечувати вивчення властивостей ОФС за загальносистемним, системним та елементним аспектами.

Урахування різного виду обмежень на будь-якому етапі дослідження, особливо на етапі ухвалення рішення, має бути узгоджено за рівнями декомпозиції, на яких вивчається ОФС та її складники на структурному, функціональному, організаційному та нормативно-правовому рівнях, а також за діапазонами змін їхніх властивостей за загальносистемним, системним та елементним аспектами.

Дослідження щодо вказаних аспектів залежить як від обмежень, пов'язаних із загальним форму-

ванням завдань на дослідження (рівень та ступінь деталізації досліджень), матеріальними, часовими витратами й інтелектуальними можливостями, так і з обмеженнями щодо організаційної структури, системи управління, функціонального призначення, технічних вимог тощо.

У процесі досліджень обмеження застосовуються не тільки під час вирішення питань, пов'язаних із синтезом результатів ухвалених рішень щодо об'єкта загалом, але й під час аналізу кожного аспекту, за декомпозиції на кожному рівні.

Висування альтернатив ОФС розглядається із двох позицій. Перша – альтернативи, які описують шляхи досягнення мети (варіанти сценаріїв, ситуацій). Друга – альтернативи, відповідно до яких необхідно обрати, наприклад, варіанти організаційних структур, окремі об'єкти таощо (рис. 1, п. 5).

Пропонування альтернатив досягнення мети виконується на всіх етапах досліджень, на яких вивчається ОФС ЄДСЦЗ або її складники, зокрема органи, пункти та засоби управління, відповідно на структурному, функціональному, організаційному та нормативно-правовому рівнях за загальносистемним, системним та елементним аспектами (рис. 1, п. 6).

Урахування альтернатив ОФС також залежить як від обмежень, пов'язаних із загальним формуванням завдань дослідження, як-от ступінь деталізації досліджень, матеріальні, часові витрати, інтелектуальні можливості, так і з обмеженнями – організаційною структурою, системою управління, функціоналом, технічними вимогами тощо.

Альтернативи ОФС визначаються відповідно до «дерева мети» не тільки під час розв'язання питань, пов'язаних із синтезом результатів ухвалених рішень щодо об'єкта загалом на етапі узагальнення результатів, але і під час проведення їх аналізу незалежно від рівнів об'єктів дослідження.

Визначення сукупності показників та критеріїв досліджень має відповідати їхній меті, ОФС ЄДСЦЗ та її складників, забезпечувати вивчення їхніх властивостей за загальносистемним, системним та елементним аспектами.

Показники та критерії дослідження ОФС ЄДСЦЗ виявляються через «дерево мети», погоджуються із загальною метою системи вищої ланки управління (інтегральний критерій) і формуються у вигляді переліку згідно з рівнем досліджень (рис. 1, п. 7).

Залежно від можливостей формалізації й опису об'єкта досліджень здійснюється його кількісне та якісне оцінювання, що характеризує ступінь досягнення мети. Значення таких оцінок і є інтегральним критерієм, що об'єднує сукупність часткових критеріїв.

Розподіл ОФС ЄДСЦЗ за рівнями й елементами досліджень потребує визначення сукупності показників, які визначають ступінь досягнення мети на кожному етапі досліджень. Система показників є посередником між рівнями досліджень та інтегральним критерієм. Розроблені показники згортаються в єдиний інтегральний критерій, що частіше потребує доказу: з одного боку, для кожної пари показників виконується умова відповідних замінів, а з іншого – кожний показник не залежить за пріоритетом від решти. Водночас встановлюються інтервали справедливості виконання цих умов у певному діапазоні зміни показників. Тільки після цього можна стверджувати, що визначено інтегральний критерій (рис. 1, пп. 8, 9).

До системи показників оцінювання ОФС ЄДСЦЗ, зокрема, можна віднести: ступінь підготовки оперативного складу органів управління, готовність пунктів управління, якість засобів управління, оперативність управління, ступінь готовності ОФС, кількість органів управління, стійкість, безперервність управління й інші.

До критеріїв оцінювання ОФС ЄДСЦЗ можна віднести: внесок системи управління та її складників у підвищення ефективності виконання завдань

органами управління, відповідність структури та засобів системи управління та її складників організації та можливостям ОФС. Інтегральний критерій є сукупністю окремих показників ОФС ЄДСЦЗ.

Науково-методичний апарат дослідження ОФС ЄДСЦЗ – комплексна сукупність методів її опису на структурному, функціональному, організаційному та нормативно-правовому рівнях, який базується на спільному використанні математичних методів програмування, статистичних, логіко-аналітичних та інших засобах дослідження, що згідно з обраною системою показників і критеріїв об'єднуються в єдину систему.

До розроблення науково-методичного апарату дослідження ОФС ЄДСЦЗ доцільно підійти з урахуванням таких принципів (рис. 1, п. 10).

По-перше, під час вирішення завдань дослідження одним із центральних питань є створення апарату синтезу фізичних, інформаційних, функціональних, часових, організаційних показників ефективності ОФС. У зв'язку із цим завдання конструювання апарату вимагає для свого вирішення використання спеціального математичного апарату і відповідних інструментальних засобів, що дозволять урахувати не тільки зазначену особливість, але і всі інші складові частини діяльності ОФС. Тому разом із традиційними засобами доцільно перейти до конструювання моделей, основою яких є різні математичні способи обробки та дослідження статистичних даних, можливість контролю за розвитком процесів управління, що забезпечують синтез та налаштування моделей щодо реальних процесів.

По-друге, для уніфікації й інтеграції з наявною науково-методичною базою доцільно використовувати вже готові інтегрально-програмні середовища і конструювати моделі машинними засобами, зокрема:

- кореляційного аналізу та кластеризації для визначення зв'язків між вхідними даними й оцінювання можливості зниження розмірності завдання дослідження;

- групового врахування аргументів та регресивного аналізу для синтезу структурної та прогнозованої форм моделі;

- багатомірної лінійної екстраполяції для відновлення вхідних даних, яких не вистачає у виборці, їхнього приведення до необхідного часового масштабу, ранжування змінних даних за ступенем їхнього впливу, отримання структурних форм моделей та аналізу вхідних даних для оцінювання стану й етапу розвитку ОФС;

- рівневої селекції систем для визначення раціональних значень панівних параметрів та їхньої тривалості в можливих діапазонах зміни умов.

Тому для розроблення оцінювальних і прогнозних форм моделей ОФС ЄДСЦЗ вважаємо за доцільне використовувати програмні продукти й інструментально-програмні комплекси, що орієнтувалися б на вирішення завдань аналізу і синтезу складних систем. Використання означених засобів для дослідження ОФС ЄДСЦЗ забезпечить створення ієрархічної системи статичних та динамічних моделей. Крім того, для конструювання структурних і прогнозних форм моделей ОФС, оцінки їхніх параметрів у поточний час доцільно використовувати інтегрально-програмні середовища, які також орієнтовані на вирішення завдань аналізу і синтезу складних систем, що функціонують в умовах невизначеності та конфлікту. За такого підходу, крім скорочення часу розробки, з'явилася можливість перейти від статичних моделей, що зображають стан ОФС ЄДСЦЗ на певному етапі її функціонування, до динамічних моделей. Це дозволяє спостерігати динаміку функціонування системи та зміни її структурно-функціональних зв'язків, спостерігати тенденції і варіанти її можливого розвитку.

По-третє, зазначений підхід створення апарату досліджень дозволяє оцінювання не тільки одного, а декількох рівнів ОФС, груп властивостей та їхню взаємодію.

По-четверте, завдяки тому, що ОФС ЄДСЦЗ є надзвичайно складним об'єктом дослідження, згадані моделі можуть дати позитивний та ефективний результат тільки в сукупності з нинішніми підходами до їх оцінювання на загальній методологічній основі.

Опис процесу ухвалення рішення і вироблення рекомендацій здійснюється за кожним напрямом досліджень. Спочатку за допомогою системи показників дослідження розробляються попередні рекомендації. Оцінка рекомендацій здійснюється за допомогою узагальнених критеріїв. Головною особливістю методологічної послідовності дослідження є те, що на кожному рівні узагальнення результатів питання ухвалення рішення є невід'ємною частиною системного аналізу. Процес розроблення рекомендацій і ухвалення рішень має низку етапів (рис. 1, п. 11).

Особливістю першого етапу є те, що на нижчому рівні дослідження попередні рекомендації приймаються з використанням показників цього рівня. Для оцінки цих рекомендацій встановлюється функціональний зв'язок між показниками й узагальненим критерієм (групою критеріїв). Розв'язання цього завдання спрощується, якщо як вихідні дані можна використовувати прийнятну систему показників або хоча б окремих показників. Якщо ж такої можли-

вості немає, то відшукуються проміжні аргументи, пов'язані з показниками вихідних даних, що дозволяє встановити зв'язок між ними.

На другому етапі після встановлення зв'язку й оцінки прийнятої рекомендації можна провести коригування й оцінювання на рівні системи. Зазвичай використовується функціональний критерій, оцінка здійснюється в допустимому діапазоні зміни показників.

Особливістю третього етапу є те, що під час розроблення рекомендацій на рівні системи частіше потрібна оцінка непрямих наслідків. Це призводить до додаткових досліджень та істотного коригування вхідних даних. Такі дослідження передбачають виявлення нових цілей, уведення нових обмежень, однак сама процедура оцінювання здійснюється за схемою, наведеною вище. На цьому етапі застосовується процедура послідовного наближення, яка пов'язана з тим, що на початковому етапі уявлення об'єкта дослідження всі зв'язки в ньому виявляються нечітко (є слабо структуровані). З реалізацією ітеративних процедур зв'язки упорядковуються, завдання стає все більш структурованим, що дає можливість більш аргументовано оцінювати об'єкт за узагальненим критерієм (рис. 1, п. 12).

Ітеративний процес продовжується доти, поки «дерево мети» і обмеження виявляться досить повними, без розбіжностей, що і дозволяє обрати необхідні альтернативи за максимальним (мінімальним) значенням критерію (рис. 1, п. 13). На основі отриманого статистичного матеріалу будуватиметься рівняння регресії в межах зміни показників, а за кожним показником визначається найбільш прийнятне його значення.

Висновки. На основі аналізу законодавства галузі науки державного управління, попередніх наукових праць учених окреслено актуальне наукове завдання щодо пошуку методологічного підходу до оцінювання ОФС органів державного управління у сфері ЦЗ.

Обґрунтовано нагальну потребу в розробленні універсального науково-методичного апарату оцінювання ОФС, що має базуватися на єдиній методологічній основі.

Запропоновано методологічний підхід до оцінювання ОФС органів державного управління у сфері ЦЗ, зокрема ЄДСЦЗ, що передбачає виокремлення об'єктів із більш загального рівня управління до нижчого та встановлення питань щодо їх функціонування, поділу на підсистеми відповідно до рівнів ієрархії. За зазначеним підходом визначаються зв'язки між рівнями ОФС, підсистемами, органами управління, їхніми

властивостями, упорядкованість зв'язків, обсяги, зміст та потоки інформації, що необхідні для опису структури, що досліджується.

Презентований підхід подано у вигляді схеми, що включає виконання послідовних кроків щодо оцінювання ОФС ЄДСЦЗ на декількох рівнях, зокрема на структурному, функціональному, організаційному та нормативно-правовому. Під час оцінювання ОФС ЄДСЦЗ передбачено визначення сукупності показників та критеріїв, що мають відповідати меті дослідження вказаної системи та її складників, описувати їхні властивості за загаль-

носистемним, системним і елементним аспектами. Для розроблення оцінювальних і прогнозних форм моделей ОФС обґрунтовано доцільність використання програмних продуктів, інструментально-програмних комплексів, інтегрально-програмних середовищ, що орієнтувалися б на розв'язання завдань аналізу і синтезу складних систем.

Подальший напрям наукових досліджень за зазначеною проблематикою вбачається в деталізації сутності програмних продуктів, інструментально-програмних комплексів, інтегрально-програмних середовищ щодо оцінювання ОФС ЄДСЦЗ.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Деякі питання реформування державного управління України : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 31.03.2021).
2. Про схвалення Стратегії реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій : розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 січня 2017 р. № 61-р. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/61-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 31.03.2021).
3. Мухин В. Основы теории управления : учебник. Москва, 2002. 256 с.
4. Боделан В. Організаційно-функціональні структури: особливості впливу чинників їх побудови на ефективність функціонування організаційного механізму державного управління : *Публічне управління: теорія та практика* : збірник наукових праць ХарІДУ НАДУ. Харків, 2013. Вип. 3. С. 53–59.
5. Покатаєв П. Організаційно-функціональний напрям реалізації органів місцевого самоврядування в Україні. *Держава та регіони* : науково-виробничий журнал. Серія «Державне управління». Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2012. № 2 (38). С. 183–189.
6. Кравченко Р. Організаційно-правові засади державного управління зниженням ризику надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру в Україні : автореф. дис. ... канд. держ. упр.: 25.00.02. Київ, 2021. 20 с.
7. Засулько С. Місце та роль державного управління у системі забезпечення цивільного захисту в Україні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія «Юридична»*. 2011. № 3. С. 101–111.
8. Лещенко О. Трансформація системи цивільного захисту України в умовах сучасних воєнно-політичних конфліктів гібридного типу : автореф. дис. ... канд. політ. наук: 21.01.01. Київ, 2020. 21 с.
9. Костенюк Н. Теоретичні засади організаційно-функціональної структури органів місцевого самоврядування України. *Актуальні проблеми державного управління. Місцеве самоврядування* : збірник наукових праць. Одеса : ОРІДУ НАДУ. 2020. № 1 (81). С. 114–117.
10. Клименко Н. Єдина державна система цивільного захисту: складові, завдання та режими функціонування. *Інвестиції: практика та досвід* : науково-практичний журнал. 2015. № 3. С. 95–100.
11. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту : постанова Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11. *База даних «Законодавство України»* / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 31.03.2021).